

SLOVENSKI NAROD.

Isnaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po peti prejem, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po peti prejem za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiri- stopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši "Hotel Evropa". Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v "Narodni tiskarni" v Tavčarjevi hiši

Vstane v Hercegovini in Bosni.

Iz Spjeta, 26. avg. [Izv. telegram "Slov. Narodu".] V Nikšiću in Gačku so izročili Turci vstašem orožje. Tudi trinajst kul (blockhäuser) je palo v roke vstašem.

Iz Ercega Novega, 25. avg. [Izv. telegram "Slov. Narodu".] Vstaški vodja Zimovič je vzel trdnjavo Korito; 500 Turkov je položilo orožje. Vstaši so zaplenili mnogo streliva.

V Hercegovini uporniki vrlo napredujejo. Vzel so, kakor naš telegram poroča, zopet razen 13 malih trdnjav tudi dve važni večji utrjeni mesti na jugu: Nikšić in Gačko. Ves jug je torej v njihovej oblasti. A Turki? Sedaj se poroča, da je bilo poročilo nemških in turških novin, ki je pravilo, da so v Kleku izkrcani turški vojaki zedinili se z Derviš-pašem, lažljivo. Še sedaj mró nekoliko od Kleka proč in si ne upajo naprej.

Tudi Bolgari so vstali! Iz Bukurešta se namreč piše "Obzoru" sledeče: "Stvar se je začela, bog pomodi dalje. Bolgarske čete so se pokazale na Balkanu, jedna v slivnenskih planinah, druga v gabrovskih in tretja trojanskih gudurah. Prva se je uže bojevala s Turki in nekoliko Turkov poslala Mohamedu v raj. Vsled tega je mej Turki velik strah nastal. Oni slutijo, da se bliža konec njihovega gospodarstva v Bolgarskej. Kar se tiče duba bolgarskega naroda, on je ves pripravljen za veliko borbo, ki je nastala. Revolucijonarni odbori so dober vspeh

imeli. Emigracija bolgarska v Rumuniji je vsa razburjena, pripravlja se na odhod v Bolgarijo, povsod vzdigniti narod."

O vstanku v Bosni ima "Obzor" dalje sledeče telegrame: Iz Staregradiške 24. avg.: Denes se na vsem bregu Save do Jasenovca prevaža na tisoče živine. Kristjanje so odločili vse premakljivo blago v Avstrijo vreči, in vsi gredo v boj. To ne bode boj mej mohamedani in kristjani, nego boj izkoreninjenja, uničevanja, ker so Turki podivjali in ubijajo kerščanske žene in otroke. Pri Jablancu so razsekali dete materi na prsih in oba vrgli v Savo. V Kostajnici nabadajo odsekane glave kristijanov na kole. — Iz Novegradiške 25. avg.: Bitka pri Podgradci se nij na nobeno stran uspešno zvršila; palo je 50 Turkov in 23 kristijanov. Ob Vrbasu so Turki sekali kristijanske žene, otroke in starce. Brez vodjev in streliva vse propade. Na Srbijo je velika jeza v Bosni. Turki ubijajo ranjene kristijane.

Črnogorci gotovo v boj stopijo. Glasilo črnogorskega kneza "Glas Črnogorca", ki nam je ravno došel, pravi v uvodnem članku, da mora Črnagora pomagati. Piše: "Ne samo da požalimo, nego i pomognemo, to je dužnost naša. I pomoč naša mora biti ne samo najprostranija, nego i obšča (občna). Veličina nesreče naroda našega u minulijem vjeku porasla je jako i s grдне raztrganosti naše, u kojoj su udovi tjela narodnoga slabili i medju sobom hladili. Naša narodna budućnost poziva nas sada,

da pokažemo, da smo svi jedno i zajedno, da pokažemo, da "pleme naše snom mrtvim ne spava," da hercegovački i bošnjački borci nijesu "jedna slamka medju vihorove." A to će biti, kad pregnemo svi braći u pomoć!

"Politiki" se brzojavljaja, da se bode denes (v četrtek ko to pišemo) ustanovila provizorična vlada vstašev in imenovala črnogorskega kneza Nikolaja za gospodarja Hercegovine, ako hoče vstaji pomagati.

Srbski "Vidov dan" piše: "Govorniki vseh civiliziranih narodov nemajo skupaj toliko besedij, ki bi označevale koliko se je zlega in budega godilo v Hercegovini, Bosni, starej Srbiji in Bolgariji v poslednjih letih. Varnost življenja je bila neznana stvar, sigurnost imenja je samo utemeljena v neutolažljivem srebroljubji paš, efendijev in ag; čast vsacega kristjana je izložena vsakateremu napadanju. Tožiti je zastoj, komu bi se tožilo? Vrana vrani oči ne izkoplje. Paša vzemlje v bran kajmakama, kajmakam kavasasa — te vsa so velika in mala turška gospoda v jednom društvu. Kadar so jadi (trpljenja) prestopili vsak pojem onda je bedni narod vstajal, da se sam brani. To je povsod bilo v brezpravnih državah. Je-li torej treba bilo kakovega vpliva od zunaj, da se je vstane v Hercegovino rodil? Ne. Dokle goder se v Turškej tako "vlada", vse dotlej mora mir v Turškej biti slučajnost, a vojna pravilo. Da v Turškej more biti bolje, nij verjetno. Iskustva, ki jih ima Evropa od 1826, a še bolj od 1.

Listek.

In dubiis libertas, in omnibus caritas.

Po teh besedah ravnaje naznanil sem preteklega meseca v "Slovenskem Narodu" knjižico "Nebeski pastir, skup zložil P. Gregorius Kap.", misleč si v svojej priprostosti: "Vsi ljudje vse vedó, jaz pa le nekoliko, in če še je v tem kaj krivega, bodo pa drugi dobrohotno popravili, vsaj gre le za vseobčne zadeve, za narodno stvar in čast." Pa glej, motil sem se, ali kakor bi Hrvat rekel, kruto sam se prevario. Ko da bi bil v sršenovo gnezdo dročil, zakadi se v me eden iz Gorice, drugi iz Varaždina, ter me pikata in izdelujeta, ker J. Kukuljevičeve hrvatske bibliografije od 1860. l. in pa "illirisches und kroatisches Schriftthum" v "P. J. Šafařík's Geschichte der südslavischen Literatur," izdal J. Jireček 1865, poznal nijsem, ter sem v tej svojej neodpušljivej nevednosti presmelo v naglosti premišljene, kobne be-

sede izrekel, "da se do zdaj o tem delcu nič zualo nij."

Da sta gg. Fr. Erjavce in M. Valjavce mene nevednega podučila, moje pomote popravila, to se vé da je prav in za to sem njima vrlo hvaležen in obvezan; da bosta pa pri tem kot javna učitelja in odgojitelja mladeži proti svojemu kolegu pravi način pogodila, o tem naj čitatelji "Slov. Naroda" sami soditi blagovolijo.

Ker bo pa marsikateri sam pri sebi popraševal, kako pa je vendar to, da teh dveh hrvatskih bibliografij poznal nijsem, naj mi bo dovoljeno, nekoliko besedij čisto odkritosrčno odgovoriti.

Pred vsem nij nobene postave, ki bi me na to vezala, zato je tudi nikakor nijsem bil dolžen, teh knjig in njunega zadržaja poznavati, kar bi, kakor jaz barem menim, omenjena velenčena gg. književnika vsakako bila morala o pošte vzeti pri popravku moje zmote. Na to bi mi znal kdo po pravici odvrniti: "Res je, da nijsi imel postavne dolžnosti, pa dobro in spodobno bi pa vendar le bilo, da

si se za Hrvate, naše najbližje brate, in za njihovo slovstvo bolje brigal." Tem in takim odgovorjam: Priznavam, da prav govorite, še več, jaz obžalujem iz celega srca, da še nijsmo tako daleč prišli, da bi bili postavno obvezani, mi Hrvatsko, Hrvatje naše slovstvo na tenko poznavati, ali do zdaj je žalibog še tako, in ultra posse nemo tenetur.

Ko sem namreč v šolo hoditi začel v sosednje župi — v našej še je tedaj niti imeli nijsmo — nij bilo na celem Slovenskem Štajerskem v šolah o slovenščini ne sluha ne duha, nikdo nij nič znal, nikdo nič podučeval, pa tudi ne smel podučevati. Ko sem v jesen 1850. leta v drugo latinsko šolo prišel, uveli so res v srednje šole slovenščino po dve uri na teden za vsak razred, ali kaj nam je to pomagalo, sami od pred nič znali nijsmo, učitelji skoro ravno tako ne, a kujig in drugih učnih pripomočkov tudi bilo nij; pri najboljši volji učiteljev in učencev bili in ostali smo vsi skup veliki reveži in nevedneži. 1856. l. gimnazijo dovršivši, podam se na dunajsko vseučilišče,

1839 kažejo da v Turškej nij mogoča civilizirana administracija . . . Mi čemo delati sami zase.“

Iz Peterburga, 20. avg. [Izv. dop.]

Naše občinstvo se vedno bolj interesuje za jugo-slavjanski vstanek v Turčiji. Zlasti slavijafilski krogi žele, da bi naša vlada energično podpirala „rodne brate“ v Hercegovini, Bosni in Bulgariji. Časniki donajajo obširna poročila iz vstajniških krajev in izražujejo v člankih svoje mnenje. Denašnji „Ruski Mir“ od 20. avgusta govori zopet o „Srbiji i rol jeja na Vostokje (vzhodu)“. „Srbijo, pravi „R. M.“, zovejo dostikrat Pijemontom balkanskega poluotoka, sami Srbi so uverjeni, da v delu oslobojenja turških Slavjanov od muzelmanskega juga jim pripada enaka zadača tej podobna, katero so igrali Pijemontezii pri zedinjenji Italije. Srbiji so mora priznati, da je dosegla dosti visoko stopinjo državnega in občinskega razvitka, a sama hi nasproti velikim državam ne mogla osvoboditi turških Slavjanov, dokler ta masa sama pokojna ostane . . . Po zgodovini in plemenitem značaji Srbi v sebi zaključajo osnovni koren turškega Slavjanstva, dasi tudi Črnogorci imajo skoraj ne manjše zasluge v borbi proti mohamedanski sili. No Črnogora more biti le pomočnica, nikdar pa ne zoprnica Srbiji v obče-slavjanskih delah. Pri vsem tem je dvomljivo, da bi osvobodjenje turških Slavjanov moglo povesti za soboj obrazovanje občine srbske države pod dinastijo Obrenovič, kakor se nadeja „omladina“. Osvobojeni Slavjani bi si gotovo rajši izbrali za gospodarja energičnega Nikolaja črnogorskega, nego nezrelega (nevinaga) mladeniča, sedaj na srbskem prestolu sedečega. Srbija bila bi v stanu svojo imenitno nalogo izvršiti samo onda, kadar bi jej na čelu stal človek sposoben bistro in rešiteljno delovati, soglasno stremljenjam i duhu naroda. Nij dvombe, da knez Milan nema teh lastnosti, katere so neobhodne za izvršenje ideje južno-slavjanskega jedinstva; mogoče da v prihodnje razvije take lastnosti, a treba jih je sedaj. V tem je poleženje kneza Mi-

lana sedaj zelo kritično; postavljen pritiskom inostrane diplomacije in vlečenjem svojih podanih, moral bi imeti dosti skušenj i lokalnosti, da bi s častjo izšel iz mase sedanjih težav, kakor notranjih, tako vnanjih. Kadar bode sestavljen novi kabinet, potem bode mogoče soditi o daljšem obrazu delovanja Srbije v vzhodnem vprašanju“. Tako govori „Ruski Mir“.

Od bosenske meje 24. avg. [Izv. dop.]

Okršaj po noči na 20. avgusta v turškej Kostanjici je bil precej krvav. Celo obnebe je bilo v enem žaru, kajti kristjanski del turške Kostanjice gori na četririh oglih. Kdo je zažgal, o tem se razno pripoveduje. Naj verjetnejša je ta-le govorica. Vstajniki so bili po dnevi v gori skriti in sicer ravno nad kristjanskim delom turške Kostanjice. Na večer pridejo Turki, posedejo zapuščene kristjanske hiše, misleči valjda, da so tukaj dosta sigurno zakoljeni proti kristjanskim krogam. Vstajniki, videči vse to, prišli so oprezno iz gore doli, pa naenkrat so jih Turki s strašnim streljanjem sprejeli, ter v prvi mah dva njih ranili, katerih je bil eden vodja, kakor mi je ležeč v naši bolnišnici, sam pripovedoval. Vstajniki so kljub streljanju prodrli v mesto, ter sami svoje hiše požgali, da iz njih Turke izpode. Za bežičimi Turki so potem junaški pritiskali, in pri tej priložnosti je prerok Mohamed marsikaterega svojih vernih na svoje naročje sprejel. Od naše strani smo mogli vse videti in razložiti, kako so sem ter tja begali, puške nabijali, drug na drugega streljali in ranjeni padali. Požar je razsvetljeval noč kakor dan. Vstajnikov je bilo samo kakih 60, Turkov pa 200. Okršaj je trajal do treh zjutraj. Jaz pa sem bil na mostu ki našo in turško Kostajnico veže, pa sem se moral nazaj umekniti, kajti krogle so tudi na našo stran udarjale. Ko so vstajniki svojo municijo do zadnjega zrna izstreljali, potegnili so se nazaj v goro. Drugi dan so Turki palim 4 vstajnikom glave odsekali, ter jih na visoke kolce nateknili. Turki dohajajo k nam neoroženi, ter kupujejo za vsakdanje potrebe in tudi municijo. Prašal sem enega, ki je bil na prstu malo ranjen,

koliko jih zaglavilo. On mi je rekel da bāš nobeden, ker je pravica na njihovej strani, in ker je Allah baje tako hotel, da „mutilačko zrno“ Turčina ne rani. Vstajniki po danu redko na našo stran prihajajo; pač pa po noči. Tožijo se, da nemajo dosta municije. Mej bosniškimi begunci je samo zato tako malo mladih krepih mož, ker orožja nemajo, sicer bi gotovo bili v vstajniškem taboru. Provijanta imajo vstajniki dosta, morebiti več kakor Turki, samo „džebane“ nij dovolj. Sicer se pa čuje, da bodo vstajniki skoro tudi to dobili. Bog daj. Turki so tudi uže na našo finančno stražo blizo Dubice streljali, ter dva moža lahko ranili. Financerji pa nijso leni, strel za strelom vračali, in baje dva Turčina ubili. Sedaj je naša meja obsedana po vojniki, in Turkom se ne ljubi več orožanim priti na to stran. Sicer so pa Turki v razgovorih nersramno lažnjivi velikoustneži. Vsak jih je uže po deset vstajnikov pohrustal. Vstaja razširila se je tudi na zapadno stran Kostajnice v okolico Novega in Bihača. Mej tamšnjimi vstajniki je mnogo nekdanjih naših krajišnikov, ki imajo vsi dobro orožje.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 26. avgusta.

Nemški *ustavoverci* so sedaj uže sami izprevidili, da ne gre več dalje s sedanjim birokratičnim aparatom, ter da treba poprave. Znani Moric pl. Kaiserfeld je v „Z. f. V.“ objavil v tej zadevi svoje mnenje. V „Vaterl.“ pa razpravlja štajerski poslanec Herman svoje misli o tej zadevi. H. priporoča posebno decentralizacijo, razširjenje delokroga okrajnih zastopov itd. Toda teško bode ona stranka kaj učinila v tej stvari, katere glavna in edina podpora je ravno birokracija.

Hrvatski deželni zbor je uže verificiral dozdej 74 volitev (vseh poslancev je 123). Za predsednika je bil s 67 glasovi izvoljen Kreštič, ki je to čast tudi prevzel. Za podpredsednike sta bila izvoljena Mirko Hrovat in Peter Hrovat.

Vnanje države.

Kot *člani komisije*, katere namen bode, pomiriti vstaše v Bosni in Hercego-

loteč se klasičkih jezikov, ker so mi le ti najprej službo in kruh obetali. Čeravno sem se tudi pri Miklošiču vpisaval, vendar nijsem mogel zavolj prevelike obširnosti klasičke filologije, in ker sem si moral vedno še poleg s podukom vsakdanji kruh služiti, za svoje narodno izobraževanje prav za prav nič storiti. Da sem po tem takem moral svoje študije 1860. l. dokončavši v slavistiki i svojega naroda zadevah neveden ostati, bo lahko vsaki razumel, pa tudi uvidel, da nijsem imel časa, s Kukuljevičevu hrv. bibliografijo, ki je tisto leto izšla, se ukvarjati, ker sem ravno teške učiteljske izpite delal; pa ko bi bil tudi čas imel, vsaj je ne bi bil mogel razumeti, ker niti slovenski prav znal nijsem.

Po tedajnih političnih načelih vladnih krogov nijsmo smeli Slovenci v domačiji službe dobivati, zatorej so me porinili na hrvatsko Reko. Ondi sem našel čudno mešanico učencev; Hrvati, Slovenci, Taljani in Nemci, vsi v en koš zmetani, morali so se po tedaj obstoječih naredbah nemški podučevati, čeravno razen Nemcev, en par uradniških sinov, vsi drugi podučnega jezika,

posebno v nižjih razredih, celó nijso razumeli.

Ker so se mi dečki usmilili in bi bil rad jih naprej spravil, ubijal sem se z vsakim v njegovem jeziku, ter se sam hrvaščine in taljanščine učiti začel. Kakor je nadalje znano, pal je bil tisto leto Bachov absolutizem, Nemci so morali iz Ogerskega in Hrvatskega nazaj v „podedovane“ dežele in mej njimi tudi marsikateri „prokleti Kranjec.“ Mene in še nekaterih drugih sicer nijso bili izpodili, pač pa je nova vlada od vseh „inostrancev“ zahtevala, da se moramo, ako hočemo v zemlji ostati, „izpitu iz hrvatskog jezika podvreči.“ Že septembra 1861. leta sem se bil res temu izpitu v Zagrebu podvrgel, če prav so vse okolščine jako jako neugodne bile. Še od profesor-skih izpitov ves utrujen, imel sem namreč uže kot prvinec s samoj šolaj v tistej zmedenej dobi dosti teškoč; denarja za knjige mi je tudi celó pomanjkavalo, šola je do konca avgusta trpela, tako, da niti en mesec časa za uk imel nijsem, vendar pa sem se bil toliko naučil, da je zadostovalo.

Na to me je hrvatska vlada „proprio-

motu“ imenovala pravim učiteljem za Vараždinsko gimnazijo in veljalo je zanaprej, vse predmete hrvatski podučevati, čeravno je še najpotrebnejših knjig manjkalo. Vsak lahko presodi, kako teško mi je bilo, grške in latinske klasike na višjej gimnaziji predavati, ko še niti dotičnih slovarjev bilo nij. Za vsako uro sem se moral kaj trdo in sicer pismeno pripravljati. Dve leti sem se tako križal in trpinčil; a na to pride še hujše gorje. Proti koncu 1863. l. začeli so me hudo sovražiti, da se mi gotovo nikjer celó na Turškem ne bi bilo moglo huje goditi. Čez pol leta so me neznansko morili, nazadnje pa bolehnega in skoro blaznega iz službe zapodili, ignoriraje vse dokaze moje nedolžnosti, in da bi si tudi tukaj domá pomagati ne bi mogel, siloma jih nazaj pridržaje. To pa se nij godilo pod Rauchom, ali Vakanovićem, ampak pod istim Mažuraničem!

Aprila 1864. l. zapustil sem zopet Hrvatsko, zemljo mojega prokletstva, onečesčen, brez službe, brez vsega, kar je za preživeti se potrebno, zadolžen, lišen celó državljanske časti i sposobnosti si drugod nove službe

vini, se imenujejo: Vasič, avstrijski konzul v Mostaru, Jonine, ruski konzul v Dubrovniku, in Devienne, francoski konzul v Sarajevu. Turško vlado bodeta zastopala minister poljedelstva, Server-paša in minister policije Ahmed Hamdi-paša.

Bivši **srbski** minister Ristič je izročil knezu spomenico gledé denašnjega političnega položaja kneževine srbske. — Polkovnik Cah je postal general in bode najbrže kako poveljstvo prevzel. Velja za dobrega stratega in je bil prej knezov adjutant.

Francoski list „*Bien Public*“ pripoveduje, da je avstrijska vlada poslala tujim vladam diplomatično okrožnico, v kateri naznanja, da bode eventualno morala zaradi vstaje na Turškem delati izredne priprave. Ob enem se poroča, da je avstrijski poslanec v Belgradu srbskeji vladi zažugal, da Avstrija ne bo nikdar dopustila, da bi se Srbija še kaj povečala. (Kako mogočno!) Ob enem piše „*Corresp. Hung.*“ oficijozni list grofa Andrassy-ja, da se Andrassy ne bo udal zahtevanju vojne stranke na Dunaji, ki terja osvojenje Bosne in Hercegovine kot poročstvo za ohranjenje Dalmacije. Andrassy se menda boji, da bi potem v Avstriji slovanski življenj ne prevladal.

Upor na **Turškem** dobiva čez dalje večjo važnost. Angleški list „*Standard*“ prinaša novico, da Rusija pri velikih vladah dela na to, da se snide kongres, na katerem bi bile zastopane vse vlade, ki so podpisale pariški mir leta 1856. Kongres ta bi imel nalogo, urediti konečno turške zadeve, to je, z drugimi besedami: proglasiti samostalnost vseh turških Slovanov in Grkov.

O avdijenci, ki jo je imel **angleški** poslanik Lord Elliot te dni pri sultanu, poročajo „*Times*“, da je Elliot od angleške vlade naročilo imel, da naj sultana v mnogih zadevah resno opominja. Glavne točke pogovora so bile: slabo denarno stanje, zankerna uprava in pa sistematično oderanje. Sultan je obžaloval nekatere govore v angleškem parlamentu, kazal je na bogate vire, katere ima Turčija in trdil, da je turški deficit le začasen. (?) Angleški poslanik je pač priznal, da ima Turčija bogate vire, a dokazoval je ob enem, da sta zanikerno turško deurništvo in uprava kriva sedanjih nemirov na Turškem.

Nemški vojni minister general Kannecke bode za prihodnje leto v državnem zboru zopet 37 milijonov več terjal za vojne potrebščine, kajti nemško cesarstvo hoče imeti 301.000 vojakov zmirom v orožji. Po

pravici se ves svet čudi in vprašuje, kam da bodo vlade z vednim množenjem vojske prišle, kedo bode nosil breme davkov, ki so uže se daj veliko preveliki. V takih okoliščinah nij čudo, da voli sedaj nemški narod pri volitvah za državni zbor rajše klerikalce in separatiste, nego one, ki se dajo še zmirom zmerjati narodno liberalce, a slepo hodijo z vlado, ko prvi vsaj opozicijo delajo. Tako je bil pri poslednji volitvi v Hanovru izvoljen separatist Bruel.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Iz Erceg Novega, 26. avg. (Došel po končanem uredovanju.) Na Kleku je bil ljut sukob (boj) mej našimi in mej novo izbarkanimi Turki. Naši so vzeli dušmaninom jedno zastavo.

Domače stvari.

— (Pevsko društvo v Krškem) bode imelo v nedeljo 5. septembra 1875 po polu dne ob treh glavni zbor, pri katerem se bo vršila volitev novega odbora. Vse čestite gg. ude vabi nljudno Odbor.

— (Rojanska čitalnica) je imela v nedeljo 22. t. m. glavni zbor, pri katerem je bil sledeči novi odbor izvoljen: za predsednika gosp. Matija Žvanut enoglasno, za podpredsednika in blagajnika gosp. Josip Leban, za odbornike: gg. Luka Piščanc, Josip Cenčič, Josip Dolenc, Fr. Kraševac in Dragotin Trček.

Poslano. *)

Odgovor.

gosp. M. Vuku na „*Poslano*“ v štev. 185 „*Slov. Naroda*“.

Ker je v „*Poslanem*“ očitno, da g. Vuk nikogar družega ne meni, nego mene, in jaz, akoravno nijsem dopisnik, kar mi bode slavno uredništvo pritrdilo, se dolgo obotavljal, li mi je odgovoriti na „*Poslano*“, katero bi bilo poprej kakemu človeku, „*Vuku*“ enacemu pristojnejše nego meni, kateri je vsemu temu nedolžen, — sem se osiguril, vsaj pojasniti in rešiti to, kar je ostalo. Saj nijsem tiste baže človek, kateri bi zavoljo

*) Zadnja beseda, ki jo o tem sprejememo. Uredn.

bližnjega (!) škodo, zasramovanje in kaj takega brez vsakega dobička (!) trpel.

Najprvije Vam g. „*Vuk*“ tukaj očitno povem, da je dopisnikova stvar resnična ako se popravi le, da g. „*V.*“ nij odbornik — da ste zleteli mej javni svet, da ste tamkaj razsajali in kričali. — Kar se tiče šolske njive, nemava g. Vuk kaj o njej zaključiti temveč, ker niste niti „*Vi*“ niti jaz odbornik. To stvar bodo rešila višje gospodske, ki bodo izvestno pojem „*Schulacker*“ si drugače raztolmačile, nego „*Vi*“ in nekaj grabljancev. Sicer pa uže imamo precej časa novo šolsko postavo in stoprv sedaj se zmislite na njivo. — Res žalostno bi bilo, ako ne bi vedel, kaj je občinski odbor, temveč, ker sem pri volitvi sedanjega odbora za Obrež kot zapisnikar fungiral. Ako od ene strani nečete odbornik biti, kako li morete na drugej strani k odborovim sejam prihajati, tam sklepati itd. Pri vsakem draštvu in povsodi je denarničar tudi odbornik, le pri vas ne, nepostaven denarničar, le vrlo na delo. — Kar se pa tiče jagneda ali po vašem „*palma*“, kar pa je le „*krajni*“ izraz, opomnim vas le, da ste pozabili še povedati, ali se peče od stržena tečen kruh? — Napredek grabljenskih potov je ta, da se reducira le na zavažanje pri šolskem poslopji kjer pa je krajni šolski svet za plačo navoziti blagovolil. — Prav lepo ste pa zadel g. „*Vuk*“ o vodotoku. Za božjo voljo, vsak dan hodite in voziti mimo luže, mlake ali saj smrada pred šolskim poslopjem — katera le o deževji narašča, o suši, kakor sedaj pa zelo osuši — in ipak ne razločujete — menda imate nahod — amonjaka od smrada navadne luže!

Sedaj pa prideva tja, kjer se „*Vam*“ je poljubilo me saj z besedo „*sovaščan*“ dragim čitateljem „*Slov. Naroda*“ objaviti, in še samo črez prelaz, tri sto medvedov v vrtu sva, Tukaj pa ste mi navskorem krv izpustili, da tako ste me gutili, da se še jedva zavedam. Pokazali ste pa tudi vso svojo modrost, ali vsaj modrost taistega, kateri Vam je posodil suknjo, da nas je mogel „*Slovenski Narod*“ sprejeti, kakor slovenski kralj Samo Dago-bertovega poslanca Sihara, ter ste paradirali kot puran mej domačo perutnino po dvorišču G. Vuk, da bodele mogli o našej šolskej drevnici vsaj nekoliko soditi, pridite, kadar vam je ljubo k meni, korakava v vrt, katera se do sedaj od znotraj niste videli, le mogoče, da ste si ga ogledali od daleč od zvnaj, kar vam pa tudi težko verjamem. V vrtu, kateri je 105 arov velik, najdete zasajenih hrušvih in jabelčnih drevesc, kakih

iskati. Ker živ pod zemljo nijsem mogel, prisiljen sem bil s tisoč in tisočkrat od mene mogočnejšimi protivniki za život in obstanek koben boj započeti. Žalost, hir, pomanjkanje, neskončni napor v tej borbi, bezdušna okrutnost i silovitost protivnikov spravile so me v kratkem tako daleč, da se me je v jesen 1864. l. splošna jetika prijel, katera me zdaj uže 11 let jê in tere, da ne morem živeti pa tudi ne čisto umreti. Da sem zavolj te nesreče in telesne nemoči tudi duševno skoro popolnoma obnemogel, to je žalibog le prenaravsk nasledek. Kdo more tedaj od takega človeka zahtevati, da bi vsako knjigo, ki izide, poznal in v pameti držal? Je-li je to sploh mogoče? Kdo mi bo zameril, da se v takovih razmerah za hrvatske bibliografije zanimal nijsem, ko mi je uže sam spomin na hrvatsko ime smrt pretil?

Da je nadalje vsa kajkavšina, tedaj tudi hrvatska, slovenščina, o tem se ne bom z nikom, najmenj pa z našima veleučenicima gg. književnikoma pravdal, nebeška luč te znanstvene resnice je uže celó meni zdavnaj prisvetila.

Knjižica je tedaj v slovenščini pisana, na slovenski zemlji tiskana, mej Slovinci najdena, nij bila, kolikor je meni znano, do sedaj še v nobeni slovenski knjigi, v nobenem slovenskem časopisu naznanjena ali omenjena, zato rej sem imel in še imam kot Slovenec iz slovenskega stališča dosti tehničnih razlogov jo imenovati novo zvezdico na nebuslovenskega slovstva; moje besede, „da se do zdaj za njo nič znalo nij“ mogle so se tedaj le iz tega strogo slovenskega stališča soditi in prav razumeti.

Po g. Valjavčevih besedah trdi Ivan Kukuljevič v svojej bibliografiji, da je bil Nebeski pastir „*U Optuju kod Franje Schürza* (sic?) 1785“ prvokrat natisnen. To je po mojih mislih pomota, ker leta 1785 v Optuju tiskarne Schütz-ove še bilo nij. Za dokaz navajam tukaj tudi za zgodovino slovenskega tiskarstva važen odlomek iz životopisa, ki si ga je Schütz sam napravil, in ga shranjuje sedajni tukajšnji njegov naslednik g. Ed. Janschitz; glasi se tako-le:

„*Franz Schütz ward in Kärnten den 4. Sept. 1753 geboren, kam im 12. Jahre meines Alters in die Lehre zur Buchdruckerei, lernte durch 7 volle Jahre, half schon als Subjekt 1771 die erste deutsche neue Buchdruckerei zu Lemberg in Polen errichten. Im Jahre 1788 errichtete ich als Faktor von Laibach nach Cilli die erste Buchdruckerei, allwo ich mir 1791 eine eigene neue Buchdruckerei anschaffte, und 1792 diese erste Buchdruckerei nach Pettau führte, 3 Jahre da blieb; 1795 errichtete ich wieder zu Marburg die erste und für mich die letzte Buchdruckerei.*“

Iz tega naj g. M. Valjavec Kračmanov razvidi, da smo pod kožo res vsi krvavi, zmotam le preveč podvrženi, in da je dobro v tem pogledu se Horacijevih besedij: „*hanc veniam petimusque damusque viciosim*“ držati. Mogel bi tedaj tudi jaz humorističen postati, ter z g. Valjavčevimi in drugih slabostmi in pomotami svet v „*Listkih*“ kratkočasiti ali pa z gosp. Erjavčevim osornim „*nij res*“ povračati žal za sramoto.

Davorin Valenčak.

1500 eno, dve, tri in četriletnih in če pomislite, da se na vrtu dela šele tri leta, kje je tedaj za četriletna premalo drevesc! In ako najdemo kakih 100 požlahtnenih, bode mi pripustili in nikoli več me objavljali svetu recte oponašali, da porabim prazni prostor s tem, da si zasadi nekaj koruze za seme, katere še ne poznate in „early rosae“, katerega pa je daroval gosp. dr. Petovar šoli, a ne meni. — Očitati ste mi osobnega pikanja na kar pa le omenim, da je grda odurna laž. — H koncu vam še omenim, da ako Vi meni na časti vzamete, ne bode za tega delj nič srečnejši, nič bogateji; s tem nič ne dosežete — nego ostanete zagrižen sovražnik vseh novih, hvalevrednih šol. naradeb, zlasti za moj — in ste hujši od vsakega nemškutarja.

Z bogom „sapienti satis“.

Stefan Kovačič,
nadučitelj v Središču.

Pristavek: Vam dopisnik pa: poročajte prihodnje o dvomljivih stvareh tako, da imam vsaj mir v javnosti pred ljudmi, kateri kujejo na skrivnem verige. Poterpežljivost, ljubav kje ste?

Pisatelj.

Zahvala in prošnja.

Novo mesto, 24. avg.

Tukajšnje podporno društvo za uboge dijake vrlo napreduje. V novjšem času so dospeli sledeči dalji prineski: od g. Adolf Fichtenau-a, viteza in graščaka, državno dolžno pisno vrednosti 50 gl., od g. Theod. Kirchhofa, graščinskega oskrbnika v Krupi 10 gld. in od gosp. Bohutjinskija iz Fužin 5 gld.

G. Viljem Pfeifer, državni poslanec, je napravil na Krškem društvu na korist nabiro katera je donesla 36 gl., darovali so gg.: J. Lenk 10 gld., M. Hočevan 10 gld., dr. K. Koceli 5 gld., V. Pfeifer 10 gld. in J. Knave 1 gld.

Tukaj napravljeno keglanje na dobitke je vrglo društvu 63 gld. 80 kr. G. Pavliček stotnik pri 7. lovskem bataljonu je pri tej priliki dobljen dobitke v isti namem daroval in gospa Bruner je kegljišče brezplačno prepustila.

Tem p. t. darovateljem izreka društveno vodstvo najtoplejšo zahvalo s prošnjo, da blagovolijo tudi v prihodnje še podpirati društvo. Sploh naj bi vsi dobrotniki in prijatelji šolske mladine pristopili temu zavodu in po možnosti ga podpirali.

Ob enem vabi vodstvo stariše oziroma varuhe ubogih in obdarjenih učencev, zlasti onih, kateri hočejo v gimnazijo stopiti, da se zaupno obrnejo do društva, katero je sedaj v stanu podpirati učence s šolskimi knjigami in plačevati zanje vpisnino, šolnino, kakor tudi hrano.

Čestiti gosp. duhovniki na deželi pa se prosijo, da izvolijo obdarjenim učencem svojih županij z dobrimi sveti pomagati in jih obiskovanji novomeške gimnazije spodbujati.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalesscière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinske stroškov; zdravi vse bolezni v želodecu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, nepre-

bavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato tilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je bolje, nego dojnicino mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišči v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja.

Bonn, 10. jul. 1852.

Revalesscière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dritti in grži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v sečni cevi, zaprtju, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učnih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalesscière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovalca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekam gledé Revalesscière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Montona, Istra.

Učinki Revalesscière du Barry so izvrstni.

Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimpert, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalesscière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor

medicine na vseučilišči v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalesscière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalesscière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.

Št. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.

Št. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanje in hipohondriji.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznačajni prsni bolečini in pretresu čutnic.

Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Vraždin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici i tiščanji v prsih.

Št. 75.928. Barona Sigmio 10 letne hramote na rokah in nogah i t. d.

Revalesscière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., i funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah a 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Čerovicah pri N. Šnirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberranzmeyer, v Temešvaru pri Jos. v Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih pakaznicah ali povzetjih.

(208)

Dunajska borza 26. avgusta.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69 gld. 75 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72 „ 70 „
1860 drž. posojilo	111 „ 80 „
Akcije narodne banke	917 „ — „
Kreditne akcije	207 „ 60 „
London	111 „ 65 „
Napol.	8 „ 92 „
C. k. cekini	5 „ 28 1/2 „
Srebro	101 „ 90 „

Učiteljska služba.

Na enorazrednej narodnej šoli v Št. Lorencu poleg Prožina se razpisuje učiteljska služba z dohodki III. razreda in stanovanjem.

Prositelji, zmožni slovenskega in nemškega jezika imajo svoje dokumentirane prošnje pōtem predstavljene šolske gospodske vposlati do konca septembra t. l. krajnemu šolskemu svetovaistvu pri Št. Lorencu poleg Prožina, pošta Storé.

Okrajni šolski svet Celjski,

dné 20. avgusta 1875.

(285—2)

Predsednik: Haas l. r.

Piccolijeva lekarna „k angelju“.

Farmacijske specialitete

Gabriel Piccolija,

lekarnja v Ljubljani, na dunajske cesti.

Anaterinova ustna voda in zobni

prašek. Boljši, nego vsaka druga zobna voda in zobni prašek, pravo sredstvo zoper zoboból in ustne bolezni, zoper gnjilobo in majanje zob, zoper differitis ali vnetico grla in skorbut, prijetnega duha in okusa, krepi dalje zobno meso, in je sploh neprimerljivo sredstvo za čiščenje zob. Kedor ga enkrat poskusi, dal mu bode gotovo prednost, vzlic vsem enakim izdelkom. 1 steklenica 60 kr., 1 škatlja 40 kr.

Ribje olje, pošiljano na ravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabodišeče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Pravi sajdlcev pulver. Nareja se z čisto kemičnih tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje z soljo, v pomoč bolehnemu človeštvu, pri vsih notranjih in vnanjih prisadih, zoper večino boleznij, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

Elikzir iz Kine in Koke. Najboljši do sedaj znani želodečni likér. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Glycerin-Crème, je posebno izborna sredstvo zoper razpokane ustnice in kožo na rokah. 1 flacon 30 kr.

Lancaster-lilijna voda. Toaletni zaklad. Specijalno, da se ohrani koža krasna, nježna in mehka, se jej daje prednost pred vsemi umivalnimi vodami, lepoticjem in lepoticnim sredstvom, katera so čisto škodljiva. 1 steklenica 1 gold.

Rajževi pulver. Izključljivo iz vegetabilnih tvarin, posebno zdrav za kožo, katerej podeli izvirno brhkost in čvrstost, kar se nahaja le pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr.

Neizmotljivo sredstvo zoper mrzlico.

Učinek tega léka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lék uže poskusil sam na sebi, se bode radostno prepričal, da je najmočnejše in zanesljivejše sredstvo do sedaj znanih zoper ponavljajočo se mrzlico. 1 steklenica 80 kr.

Naročila se izvršujejo vračajočoj se pošto proti poštnemu povzetju. (132—89)

Tuji.

24. avgusta:

Evropa: Milic iz Zagreba, — Skaza iz Šmarja. — Pavliček iz Novoga mesta. — pl. Karabety iz Rumunije.

Pri Stonu: Vemonile iz Trsta. — Avdin iz Verone. — Müller iz Dunaja. — Berle iz Trsta. — Superina iz Reke. — Monti iz Trsta. — Raizer iz Reke. — Jerovšek iz Bistrice.

Pri Maličci: Porges iz Dunaja. — Mošnar iz Krškega. — Gentili iz Trsta. — Ehrfeld iz Dunaja. — Jaklič iz Gradca. — Kropf iz Dunaja. — Urbančič iz Turna. — Seitz iz Gradca.

Izdajatelj in urednik Josip Jurčič.

Strelovod.

Pogostne strele v poslednjem času v poslopja, ki so brez strelovoda, napolile so podpisane, da opozori posebno občinstvo na svoje poskušene strelovode najnoveje sestave in je priporoča. Stroški se naznajo, in so izračunjeni prav po ceni. Ignacij Tagleicht, skladišče strelovodov, na drobno in debelo. Od 12. avgusta 1. Heiligenkreuzerhof, Grashofgasse 3, Wien.

Naročila iz provincij bodo hitro in redno izvršene.

Lastnina in tisk „Národne uskarne“.